

předpisů, z kterých bylo by lze dovozovati, že chtěl ho připraviti o výhodu, stanovenou bez omezení v §u 1495 obč. zák. ve prospěch manželů co do vydržení a promlčení vzájemných práv, jež tedy platí i pro manžela, spravujícího manželčino jmění. Právem proto odvolací soud vyřkl, že žalobci promlčení úroků za trvání manželství se žalovanou podle §u 1495 obč. zák. nemohlo vůbec ani započítati. Měl-li žalobce z á k o n - n ý nárok na úroky, nemůže se žalovaná neznalostí tohoto práva již podle §u 2 obč. zák. platně dovolávati, aby vyvrátila správnost názoru odvolacího soudu, že pro súčtování úroků ze založených částek platí zásada §u 1416 obč. zák. Napadajíc tento názor dále též poukazem k tomu, že tato zásada předpokládá určitý úmysl dlužníka, jak úroky mají býti súčtovány, a že této zásady tudíž na ni použití nelze, když sama jako dlužnice ani nevěděla, že má povinnost úroky platiti, přezírá, že její nevědomost byla nahrazena vědomostí jejího manžela zmocněnce, jemuž také přináleželo, aby placení úroků zařídil tak, jak nejlépe vyhovovalo zájmu jeho dlužnice a mandantky, totiž podle §u 1416 obč. zák., jenž v první řadě chrání zájmy dlužníkovy. Ostatně je tu tato otázka naprosto podružného rázu, jelikož se nárok na úroky vzhledem na manželský poměr dosud vůbec nemohl promlčeti a tedy ani na tom nezáleží, za kterou dobu zpět úroky byly účtovány.

Čís. 3975.

Peníze, vypůjčené na úpis válečných půjček, jest splatiti v Kč, třeba válečné půjčky byly mezitím znehodnoceny.

V případech n u t n ý c h jest okresní v ý b o r oprávněn schváliti usnesení obecního výboru o uzavření zápůjčky k úpisu válečných půjček. Zda jde o případ »nutný«, jest posouditi samosprávným orgánům.

Usnesení obecního výboru v Čechách o upsání válečné půjčky jest neplatné, nebyly-li přítomny dvě třetiny členů.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, Rv I 398/24.)

Žalující záložna domáhala se na žalované obci placení úroků z lombardní zápůjčky, kterou prý obec uzavřela za účelem úpisu válečné půjčky. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení této rozepře, jejímž předmětem jest platnost tří komunálních zápůjček, které žalobkyně žalované obci poskytla při úpisu V., VI. a VIII., rakouské válečné půjčky, spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud 1. nepovažoval za odůvodněnou námitku clausula rebus sic stantibus, 2. uznává, že došlo k schválení všech tří zápůjček nadřízeným samosprávným orgánem, 3. má za platná usnesení žalované obce ze dne 6. června 1917 a ze dne 23. června 1918 o úpisu na VI. a VIII. válečnou rak. půjčku. K bodu 1.: Jak soudy nižších stolic

správně dovodily, jde o závazek ze smlouvy o půjčce. Dle přesného předpisu Šu 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. jest závazky, znějící na koruny rakousko-uherské, platiti v československých korunách, při čemž se počítá jedna rak. uh. koruna za jednu čsl. korunu. Okolnost, že dovolatelka použila zapůjčené valuty k nákupu cenných papírů, nyní znehodnocených, je v tomto případě nerozhodna, neboť žalobkyně neuvedla žalovanou stranu v omyl o výhodnosti úpisu válečných půjček a o samočinném jich umoření, a předpoklad žalované strany, že titry rak. válečných půjček podrží vždy svou cenu, byl pouhou pohnutkou dle Šu 901 obč. zák. pro platnost smlouvy o zápůjčce nerozhodnou, což již jasně dovodil odvolací soud, prohlásiv v důsledku toho znehodnocení těchto cenných papírů za náhodu, jež škodí tomu, v jehož jmění se udála (§ 1311 obč. zák.). Není tudíž tato námitka odůvodněna.

K bodu 2.: Jest pravda, že usnesení obecního výboru o sporných zápůjčkách, které neměly býti kryty z běžných příjmů, a překročovaly roční příjmy z obecního jmění, musila býti dle Šu 97 odstavec třetí obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. pro Čechy schválena okresním zastupitelstvem, a že v tomto případě schválena byla jenom okresním výborem. Ale podle Šu 65 odstavec druhý zákona o okresních zastupitelstvech ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy mohl toto schválení v případech nutných udělit i okresní výbor. Kdy jde o takovýto případ nutnosti, zákon výslovně nepraví, a věc jest zůstavena volnému uvážení samosprávných orgánů, pročez použití předpisu Šu 65 odstavec druhý cit. zák. nemůže míti v zápětí neplatnost schvalovacího úkonu okresního výboru. Proto jest v tomto sporu zcela nerozhodno, jak odůvodňuje okresní výbor ve svých schvalovacích usneseních, proč o n schvaloval usnesení o úpisu válečných půjček.

K bodu 3.: Za to v tomto směru nelze dovolání upříti oprávnění. Bod tento týká se jen VI. a VIII. válečné půjčky. Dluhopisy na zápůjčky k těmto úpisům nebyly dosud vyhotoveny a upisovací přihlášky a to na VI. vál. půjčku, podepsaná starostou, jedním radním a dvěma členy výboru, a na VIII. vál. půjčku, podepsaná jen starostou, neobsahují poukazu na usnesení obecního výboru ani poukazu na vyšší schválení úpisů a zápůjček s tím souvisejících, a nelze tyto listiny pokládati za listiny vykazující náležitosti Šu 55 ob. zřízení, i netřeba se jimi dále vůbec obírat. Za to jest po rozumu Šu 867 obč. zák. zkoumati onu pro rozhodnutí podstatnou okolnost, zda sama usnesení žalované obce o úpisu VI. a VIII. rak. vál. půjčky a o vzetí zápůjček k úpisům těm jsou po zákonu platna. Dle Šu 30 ob. zřízení jest obecní výbor v záležitostech obecních orgánem usnesení činícím a dle Šu 31 čís. 3 téhož zřízení má bráti v poradu a se usnášeti o všech věcech, které nepatří k obyčejné správě jmění. Není-li platného usnesení obecního výboru, nemůže dojíti k platnému ujednání smlouvy (tedy ani smlouvy o zápůjčce) s obcí a nemůže ani schválením se strany nadřízeného samosprávného orgánu tento nedostatek býti nahrazen. Schválení nadřízeného úřadu neděje se s hlediska přezkumu po stránce hmotněprávní, nýbrž jde tu jen o výkon práva dozoru nad tím, aby neztenčeným udržáno bylo kmenové jmění

a kmenový statek obce a obecních ústavů (§ 96 obec. zřízení). Dovolání poukazuje na nespornou okolnost, že při oněch dvou zápůjčkách nebyly přítomny dvě třetiny členů obecního výboru (při usnášení o VI. vál. půjčce jen 21 a VIII. vál. půjčce jen 23 členů místo 24), tudíž, že usnesení v oněch schůzích nevyhovují předpisu Šu 43 obecního zřízení, dle něhož žádá se pro usnesení, k jichž platnosti třeba vyššího schválení, přítomnosti dvou třetin členů, totiž dvou třetin zákonného počtu členů. Tento zákonný předpis jest povahy donucovací, a soudy nejsou oprávněny, aby s ohledem na dočasné poměry prostě ho nedbaly anebo jej vykládaly způsobem, odporujícím Šu 6 obč. zák. Zachování předpisů Šu 42 a násl. obecního zřízení nelze vůbec bráti na lehkou váhu. Vždyť právě zachování těchto předpisů má poskytovat záruku za to, že o obecních záležitostech bude jednáno co nejvíce všestranně a důkladně. Ovšem mohou býti též některé méně závažné formální předpisy, jichž opomenutí neohrožuje účele, pro který usnesení obce vázána jsou přísnými formálnostmi, ale tu již zákon sám dává svému názoru náležitý výraz. Toho příkladem jest zejména § 42 ob. zřízení o svolání schůzí, který rozeznává jednak podstatné náležitosti, na př. aby schůze svolány byly orgánem k tomu oprávněným a aby písemně vyrozumění byli všichni členové obecního výboru (§u 42 odstavec druhý a třetí), a proto v odstavci čtvrtém téhož Šu praví jasně, že každé shromáždění obecního výboru, jež nevyhovuje těmto předpisům a k němuž nebyli všichni členové pozváni, »jest nezákonný a jsou všechna usnesení v něm učiněná neplatná.« Za to pod touž sankcí není předpis Šu 42 odstavec pátý, týkající se méně závažných formálností, jako sdělení pořadu svolávané schůze. Povahy podružné rozhodně však nejsou nutkavé předpisy Šu 43 ob. zřízení o tom, jakého počtu členů jest třeba k usnášení, a nepozbyly svého donucovacího rázu ani tím, že snad některé samosprávné úřady za války k nim přísně nepřihlížely, na kterouž okolnost první soudce poukazuje. Rovněž pro výklad zákona nemůže býti směrodatno, že snad jest nyní těžko dosíci komunálního úvěru a že se tato svízeľ zvýší tím, že ústavy, komunální úvěry poskytující, musí počítati s přísnými zákonnými podmínkami, předepsanými pro platnost smluv o komunálních zápůjčkách. Uvedený názor zaujal Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí sb. n. s. civ. čís. 3099; k vůli úplnosti se podotýká, že i bývalý nejvyšší dvůr soudní ve Vídni ve svých četných rozhodnutích (na př. Gl. U. č. 15.043, 15.320 staré řady, č. 1022, 4259, 4855 nové řady) a i bývalý nejvyšší správní dvůr ve Vídni (rozhodnutí sbírky Budwinského č. 9209 st. ř. a 6430 n. ř.) a nejvyšší správní soud v Praze (sbírky Bohuslavovy č. 558) sdílejí totéž stanovisko, a že ani v popřevratovém zákonodárství nejeví se snaha, by naprosto upuštěno bylo od přísných formálních náležitostí, které musí býti zachovány při usnášení zastupitelských sborů obcí. Toho důkazem jest zejména zákon o přechodní úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., jenž v Šu 6 podrobně stanoví náležitosti schůzí a usnesení, týkajících se obecního rozpočtu. Patrně tedy, že usnesení obecního výboru ze dne 6. června 1917 a 23. června 1918, při nichž nebyly přítomny dvě třetiny zákonného počtu členů, jsou neplatná a že

žalovaná obec z titulu smlouvy o zápůjčce (§ 983 obč. zák.) není povinna, platiti úroky z neplatných zápůjček ujednaných při úpisu VI. a VIII. vál. půjčky. Podotýká se, že pro platnost těchto usnesení nelze se v tomto případě dovolávati předpisu Šu 44 obecního zřízení, dle něhož, nesejde-li se počet členů k usnášení způsobilý, lze za šetření dalších formálních náležitostí svolati druhou schůzi, a není-li ani tato k usnášení způsobilá, třetí schůzi, která se může již usnášeti bez zřetele na počet členů se dostavivších. V tomto sporu není ani tvrzeno, tím méně zjištěno, že byla za náležitostí Šu 44 svolána druhá a třetí schůze, a nelze vzhledem k tomu, co řečeno, věc odbýti slovy, že by i ono svolávání druhé a třetí schůze bylo prostou formální zbytečností. Nesprávnost tohoto názoru, odvolacím soudem vysloveného, jest patrna z toho, že v době úpisů VI. a VIII. válečné půjčky nebylo sice možno dle Šu 23 obecního zřízení — na což prvý soud poukazuje — doplniti počet členů na zákonný počet pouhým přibráním náhradníků, ale že nicméně v době úpisu VI. půjčky bylo dle protokolu ze dne 6. června 1917 doma 25 členů a 8 náhradníků, ale do schůze přišlo jen 21 členů a při úpisu VIII. vál. půjčky dle protokolu ze dne 23. června 1918 bylo doma 27 členů a dostavilo se jen 23.

Čís. 3976.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.).

Pokud jest v tom, že dosavadní nájemník postoupil novému nájemníku svůj závod se skladem zboží, spatřovati porušení předpisu Šu 20 zák.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, Rv I 406/24.)

Žalobce prodal žalovaným dne 18. listopadu 1922 svůj závod se skladem zboží za 21.500 Kč. Ježto žalovaní zaplatili pouze 16. 553 Kč, domáhal se žalobce zaplacení nedoplatku. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znova projednal a rozhodl.

Důvody:

Dle Šu 20 zákona o ochraně nájemníku ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., který v tomto sporu přichází v úvahu a jest téhož obsahu jako dřívější předpis Šu 14 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., jsou zapovězena veškerá právní jednání, kterými dosavadní nájemník dává sobě nebo někomu jinému něco poskytovat nebo slibovati za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím. Pod výrazem »dávati si poskytnouti nebo slíbati něco« spadájí i ty případy, když se dosavadnímu nájemníkovi na základě právního jednání s novým nájemníkem dostává nebo dostati má jisté majetkové hodnoty, která není rovnocenným ekvivalentem toho, co nový nájemník na základě téhož právního jednání za své plnění navzájem dostává. To jest prvá známka jednání, po rozumu